

اعتراضی که دارند را می‌گویند. منتظر نظر کسی نمی‌مانند. مجوز هم اصلاً نمی‌گیرند. برخی روزها عده‌ای می‌روند جلوی ساختمان قوه قضائیه یا در برابر استانداری‌ها و اعتراض می‌کنند. گویی اصل ۲۷ نهادینه شده است؛ هم اعتراضات صنفی، هم اعتراضات اجتماعی، هم اعتراضات سیاسی. دانشجویها برای اعتراض در مقابل ساختمان مجلس می‌ایستند و می‌گویند مجلس در فلان موضوع اشتباه می‌کند. همه صنوف در اعتراض‌ها بوده‌اند.

واقعیت این است که مردم اعتراض را حق خودشان می‌دانند. مردم این قدر عقل و درایت دارند که اعتراضشان مسالمت‌آمیز باشد و سلاح سرد و گرم در تجمعشان نباشد. می‌دانند اعتراض با شکستن شیشه پنجره و انداختن کوکتل مولوتف فرق دارد. می‌فهمند که این حکومت آن قدر بلند نظری دارد که اگر گروهی از مردم جایی جمع شدند و اعتراض کردند، حکومت کاری بهشان ندارد. حکومت برای حفظ امنیت معترضان و برگزاری تجمع کمک هم می‌کند. اعتراض در کشور ما نهادینه شده و به رسمیت شناخته شده است.

آیا این توصیف شما از وضعیت و تفسیری که از نهادینگی اعتراض در جامعه کردید، اصل ۲۷ و الزام اجرای آن را منتفی نمی‌کند؟

این طور نیست. عرض من این بود با اینکه مردم در نمونه‌هایی که برای اعتراض گفتم مجوز نمی‌گیرند، در این حد، کسی کاری به آن‌ها ندارد. کسانی که در برابر ساختمان مجلس تجمع می‌کنند، می‌فهمند که نباید راه سایر مردم را ببندند. در برابر ساختمان استانداری برای اعتراض راه‌بندان راه نمی‌اندازند. اگر جمعی باشد که زندگی مردم را مختل می‌کند، حتماً نیازمند مجوز است. چرا؟ چون نه فقط امنیت سایر مردم، بلکه امنیت خود معترضان هم به خطر می‌افتد.

مثلاً جمعیتی حدود صد، دویست یا پانصد نفر در مقابل مجلس تجمع می‌کنند، از مجلس هم کسی می‌آید تا از نزدیک سخن معترضان را بشنود. زمانی که جزو هیئت رئیسه مجلس بودیم رویه خود ما چنین بود. می‌رفتیم بینیم مسئله آن‌ها چیست؟ معترضان هم حرفشان را می‌زدند. نماینده معترضان را به مجلس دعوت می‌کردیم و صمیمانه سخنش را می‌شنیدیم تا مطلع شویم ماجرا چیست. صورت جلسه می‌کردیم و به دستگاه مربوطه اطلاع می‌دادیم و حل مسئله را از او مطالبه می‌کردیم. این نحوه اعتراض‌ها تا الان بسیار طبیعی بوده و به نظر من از این به بعد هم در برابر این‌طور تجمعات نباید تحدید ایجاد کرد. اما درباره برگزاری تجمعات بزرگ که با راه‌بندان یا اختلال برای سایر مردم همراه است و به انتظامات و حفظ امنیت مردم و اجتماع‌کنندگان نیاز است، بالطبع باید مجوز گرفته شود و نیروی انتظامی و نیروی امنیتی حضور یابند و مراقبت کنند تا خشونت در کار نباشد و به کسی آسیب نرسد؛ بنابراین در این فرض، تجمع نباید مخمل نظم جامعه بشود. امنیت ملی و نظم عمومی خط قرمز همه حکومت‌ها است و نباید به هم نخورد.

عده‌ای می‌گویند تجمعات صنفی در قیاس با اعتراضات سیاسی بهتر مدیریت می‌شود، اما درباره تجمعات سیاسی، سازوکار اثربخشی در کار نیست. مشکل اصلی این است که گاه محافظه‌کارانه یا سخت‌گیرانه و تنگ‌نظرانه با اعتراض قانونی مواجه می‌شویم.

قبول دارم که در این زمینه در عمل به قانون کوتاهی صورت گرفته و یک مقدار تنگ‌نظرانه با این موضوع برخورد شده است و هم در حوزه قانون‌گذاری و هم در اجرای قانون نقایصی بوده است. از یک سو قانون کلی